

L'entesa i 30/I/1971 l'enteniment

Del verb entendre hem obtingut dos noms derivats: entesa, que és la substantivació de la forma del femení del participi passat anàloga a d'altres formes substantivades com presa, represa, escomesa, encesa, tramesa, etc., i enteniment, que resulta d'afegir el sufix ment incrementat amb una i —és a dir, iment— al seu radical, d'acord amb un procediment que ens ha fornït un nombre indefinit de noms derivats de verbs: cansament, advertiment, moviment, coneixement, etc.

El primer d'aquests dos noms derivats, entesa, significa «el fet d'entendre's amb algú»; és un mot molt popular, que trobem al refranyer —Val més una mala entesa que un bon plet—, i que va acabar de popularitzar, encara, fa molt pocs anys, el fet d'haver estat utilitzat, com tothom deu recordar, en la denominació d'una candidatura o coalició electoral. I, d'altra banda, cal fer observar que no sembla que existeixi en castellà cap equivalent d'aquest mot obtingut del verb corresponent. Efectivament: com a equivalents castellans de entesa cal recórrer a «acuerdo», «convenio», «trato», «inteligencia», etc. Per tot plegat, resulta certament sorprenent que algú no aconseguixi encara de tenir aquest substantiu, entesa, com un mot permanent disponible i, en lloc seu, recorri a l'altre derivat de entendre, enteniment, tant més que,

tal com hem donat a entendre, al mot corresponent del castellà, «entendimiento», no se li reconeix pas aquest valor. Aquest segon derivat de entendre, el substantiu enteniment, és usat en llenguatge culte com un terme filosòfic i, en llenguatge popular, com a sinònim de seny, en frases tan habituals com Heu de tenir una mica més d'enteniment o Per l'edat que té demostra tenir molt (o poc) enteniment. Es segona aquest ús del llenguatge popular que enteniment ha originat, al seu torn, el derivat entenimenta.

Convé, doncs, no confondre l'entesa amb l'enteniment. Ens queda, però, un dubte sobre aquesta possible confusió: en algun cas en què veiem usat enteniment d'una manera evidentment impròpia, ¿és realment volent significar entesa? Llegim, per exemple, «el no enteniment en l'afar X», frase amb la qual tant es pot voler significar «la manca d'entesa en aquell afar» com «el fet de no entendre-hi». Enteniment no sembla tenir tampoc aquest segon valor: caldria dir la intelligenza, el coneixement i, en frases negatives, la ignorancia. Però encara ens sembla una solució més encertada la peritrrasi el fet d'entendre-hi (o el fet de no entendre-hi.)